

*Agiunta tar la lescha davart la refurma da la gulivaziun
da finanzas*

Lescha davart la gulivaziun da finanzas en il chantun Grischun (lescha davart la gulivaziun da finanzas, LGF)

dals 5 da december 2013

Il cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin l'art. 31 al. 1 e sin l'art. 96 da la constituziun chantunala,
sunter avair già invista da la missiva da la regenza dals 20 d'avust 2013,

concluda:

I. Disposiziuns generalas

Art. 1

¹ Questa lescha regla la gulivaziun da finanzas per las vischnancas. Questa gulivaziun cumpiglia la gulivaziun da las resursas, la gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas e da scola, la gulivaziun da las grevezzas socialas sco er la gulivaziun individuala d'inegualitads per grevezzas spezialas. Object

² Ella regla plinavant:

- a) las contribuziuns per promover fusiuns da vischnancas;
- b) l'execuziun e la controlla da l'efficacitad da la gulivaziun da finanzas;
- c) la gulivaziun limitada en connex cun la refurma da la gulivaziun da finanzas en il chantun Grischun (refurma da la GF).

Art. 2

La gulivaziun da finanzas duai:

Finamiras

- a) rinforzar l'indipendenza finanziaria da las vischnancas;
- b) reducir las differenzas tranter las vischnancas areguard la capacitad finanziaria ed areguard la grevezza fiscala;
- c) garantir a las vischnancas ina dotaziun da basa cun resursas finanzialas;
- d) levgiar las grevezzas finanzialas sproporziunadas da las vischnancas che resultan da la structura da lur abitadi, da lur topografia e pervia da la quota da lur scolaras e scolaras ubain da l'agid social material;

- e) evitar cas da direzza che resultan pervia da grevezzas extraordinarias da singulas vischnancas.

II. Gulivaziun da las resursas

Art. 3

Principis

¹ La gulivaziun da las resursas cumpiglia tut las vischnancas e sa concentrescha sin la reduzziun da las differenzas en la dotaziun dals meds finansials. Ella garantescha a las vischnancas in import da basa or da las resursas finansialas ch'èn disponiblas libramain.

² La capacitat finansiala da la vischnanca vegn calculada a maun dal potenzial da resursas per persuna decisiva (resursas decisivas) e cumprovada en furma d'in index da resursas.

³ Il dumber da persunas decisivas sa basa sin la populaziun residenta permanenta tenor la statistica federala da la populaziun (STATPOP) sco er sin il total da las pajataglias e dals pajataglias tenor las datas fiscalas da l'administraziun chantunala da taglia. Sch'il total da las pajataglias e dals pajataglias surpassa il dumber d'abitantas e d'abitants da la populaziun residenta permanenta, vegn adida la part che surpassa a 20 pertschient tar las persunas decisivas.

Art. 4

Potenzial da resursas

¹ Il potenzial da resursas d'ina vischnanca corresponda a las resursas ch'ella po prelevar or da sias taglias sco er als retgavs da ses tschains d'aua.

² El vegn calculà sin la basa da:

- a) las taglias sin las entradas e sin la facultad da las persunas natiralas tenor la taglia chantunala simpla a 100 pertschient;
- b) las taglias sin il gudogn e sin il chapital da las persunas giuridicas tenor la taglia chantunala simpla a 100 pertschient;
- c) las taglias a la funtauna, las taglias sin il gudogn da liquidaziun e las taglias sin las expensas tenor la taglia chantunala simpla a 100 pertschient;
- d) las taglias funsilas e las taglias sin immobiglias a maximalmain 1,5 promil sco er
- e) ils tschains d'aua nets a 100 pertschient inclusiv las prestaziuns da cumpensaziun per las perditas da l'utilisaziun da la forza idraulica.

³ La media dal potenzial da resursas da tut las vischnancas per persuna decisiva corresponda a la valor d'index da 100 puncts. Vischnancas cun ina valor d'index da passa 100 puncts valan sco vischnancas cun bleras resursas. Vischnancas cun ina valor d'index da sut 100 puncts valan sco vischnancas cun paucas resursas.

Amtliche Publikationen

⁴ Sch'ina vischnanca cun paucas resursas obtegna retgavs da concessiun periodics annuals da passa 50 pertschient da ses potenzial da resursas, vegnan quintads vitiers quests retgavs fin ina valur d'index da 100 puncts.

⁵ Il potenzial da resursas sco er l'index da resursas vegn calculà annualmain sin basa da la media dals ultims 2 onns disponibels, inclusiv dals supplements dals onns precedents.

Art. 5

¹ La gulivaziun da las resursas vegn finanziada dal chantun e da las vischnancas cun bleras resursas. Finanziaziun

² Las vischnancas cun bleras resursas pajan ina contribuziun annuala che importa tranter 15 e 20 pertschient da quella part da lur atgnas resursas decisivas che surpassa la media da tut las vischnancas per persuna decisiva (valur d'index da 100 puncts). Per quellas resursas che surpassan ina valur d'index da 200 puncts, vegn augmentada la tariffa da contribuziun sco suonda:

fin a la valur d'index da 250 puncts	5 puncts procentuals;
fin a la valur d'index da 300 puncts	10 puncts procentuals;
a partir da la valur d'index da 300 puncts	+ 15 puncts procentuals.

³ Il chantun paja la differenza tranter il volumen total per la gulivaziun da las resursas e la contribuziun da las vischnancas cun bleras resursas.

Art. 6

¹ Tut las vischnancas cun paucas resursas survegnan contribuziuns da gulivaziun. Equipment

² La contribuziun per persuna decisiva s'augmenta progressivamain, pli gronda che la differenza tranter l'agen potenzial da resursas e quel da la media chantunala daventa. La rangaziun da las vischnancas na dastga betg vegnir midada tras quai. Resalvada resta la dotaziun minimala tenor l'alinea 3.

³ A mintga vischnanca vegn garantida – ensemen cun las atgnas resursas decisivas per persuna decisiva – ina dotaziun d'almain 65 pertschient da la media chantunala.

III. Gulivaziun da las grevezzas

Art. 7

¹ Il chantun conceda ina gulivaziun a las vischnancas ch'èn suttamessas a grevezzas sproporziunadas pervia da la structura da lur abitadi, pervia da lur situaziun geografic-topografica sco er pervia da lur quota da scolaras e scolars. Gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas e da scola

² La gulivaziun vegn calculada tenor ils suandants trais facturs:

Amtliche Publikationen

- a) dumber d'abitantas e d'abitants en abitadis sparpagliads e speschezza da la populaziun pervia da la surfatscha productiva per abitanta u abitant (structura da l'abitadi);
- b) lunghezza da las vias communalas e da las vias chantunalas entaifer il vitg per abitanta u abitant validada tenor categoria da custs (lunghezza da las vias);
- c) dumber da scolaras e scolars per abitanta u abitant.

³ Ils facturs vegnan mintgamai convertids en ina cifra d'index e mess sin ina basa cumparegliabla. L'index total correspunda a la media aritmetica dals trais facturs.

⁴ Ils meds finansials vegnan repartids sin las vischnancas resguardond ina part da 10 pertschient dal potenzial da resursas tenor l'artitgel 4.

⁵ Ils meds finansials pervia da la quota da scolaras e scolars vegnan cumprovads separadamain e cumpletteschan las pauschalas per la scola regulara tenor la lescha da scola.

⁶ Per vischnancas che fusiuneschan po la regenza garantir las contribuziuns da gulivaziun al nivel vertent durant in termin transitoric da maximalmain 10 onns.

Art. 8

Gulivaziun da las
grevezzas
socialas

¹ Il chantun conceda ina gulivaziun a las vischnancas ch'èn suttamessas ad ina grevezza sproporzionada en il sector da l'agid social material.

² La gulivaziun vegn calculada tenor las expensas nettas da las vischnancas sin basa da prestaziuns tenor:

- a) la lescha davart il sustegn da persunas basegnusas ¹⁾;
- b) l'ordinaziun davart il pajament anticipà da contribuziuns al mantegniment per uffants cun dretg da mantegniment ²⁾.

³ Da las expensas nettas fan part prestaziuns che ston vegnir pajadas da las vischnancas tenor lescha, minus las entradas da restituziuns, d'obligaziuns da sustegnair parents e parents e da prestaziuns d'assicuranza. La regenza po fixar custs normads per las expensas nettas.

⁴ Per la gulivaziun è decisiva la relaziun da las expensas nettas cun il potenzial da las resursas da la vischnanca. La gulivaziun importa en pertschients dal potenzial da resursas:

fin a 3 pertschient dal potenzial da resursas	0 pertschient;
da 3 fin 4,5 pertschient dal potenzial da resursas	20 pertschient;
da 4,5 fin 6 pertschient dal potenzial da resursas	40 pertschient;
da 6 fin 7,5 pertschient dal potenzial da resursas	60 pertschient;
da 7,5 fin 9 pertschient dal potenzial da resursas	80 pertschient;
a partir dal 9. pertschient dal potenzial da resursas	100 pertschient.

¹⁾ DG 546.250

²⁾ DG 215.050

Amtliche Publikationen

⁵ La regenza augmenta las limitas da gulivaziun tenor l'alineia 4 per mintgamai 1 punct procentual, sch'il total d'abitantas e d'abitants en las vischnancas da gulivaziun surpassa 50 pertschient dal total d'abitantas e d'abitants dal chantun.

⁶ Sin dumonda da las vischnancas vegnan las expensas nettas fixadas e gulivadas mintgamai l'onn suandant.

Art. 9

¹ La regenza po conceder ina contribuziun speziala ad ina vischnanca, sche la vischnanca cumprova ch'ella è suttamessa a grevezzas sproporziunadas pervia da relaziuns u d'eveniments extraordinaris. La contribuziun da gulivaziun premetta che la grevezza na possa betg vegnir influenzada tras la vischnanca, ch'ella na vegnia betg resguardada en la gulivaziun da las grevezzas e ch'ella na possa betg vegnir cumpensada cun la reducir.

Gulivaziun individuala d'inegualitads per grevezzas spezialas

² Grevezzas spezialas èn avant maun, sch'igl existan ils suandants fatgs en moda cumulativa:

- a) la grevezza netta per persuna en la categoria d'expensas respectiva è sproporziunada en cumparegliaziun cun la grevezza media da tut las vischnancas;
- b) la grevezza extraordinaria è pli auta che 5 pertschient da l'agen potenzial da resursas;
- c) la grevezza sproporziunada tenor las literas a e b chaschuna in disturbi persistent da las finanzas.

³ La vischnanca sto far valair sias pussaivladads d'agid a sasezza en ina dimensiun raschunaivla. Quai cumpiglia en spezial mesiras da l'utilisaziun dal potenzial da retgav, da la limitaziun d'expensas e da l'adattaziun structurala, l'incassament d'in pe da taglia d'almain 100 pertschient da la taglia chantunala simpla sco er l'incassament da taxas causalas a tariffas che cuvran ils custs a pli lunga vista.

IV. Procuraziun, dotaziun e repartiziun dals meds finansials

Art. 10

¹ Per financiar e per realisar la gulivaziun da las resursas e da las grevezzas sco er las contribuziuns per promover fusiuns da vischnancas vegn manada ina finanziaziun speziala tenor las disposiziuns da la legislaziun chantunala da finanzas ¹⁾.

Finanziaziun speziala "gulivaziun da finanzas"

² La finanziaziun speziala vegn alimentada cun contribuziuns da vischnancas cun bleras resursas tenor l'artitgel 5 alineia 2 sco er cun meds

¹⁾ DG 710.100 e DG 710.110

Amtliche Publikationen

publics generals dal chantun. Ils meds finanzials chantunals importan minimalmain 150 pertschient e maximalmain 250 pertschient da las contribuziuns communalas.

³ Sche la facultad da la finanziaziun speziala manca, èn admess pajaments anticipads or da meds publics generals mo transitoricamain e maximalmain fin a l'import da l'ultima assegnaziun da meds finanzials.

Art. 11

Dotaziun dals
meds finanzials

En il rom dal preventiv fixescha il cussegl grond annualmain las suandantas grondezzas:

- a) la tariffa da contribuziun da las vischnancas cun bleras resursas tenor l'artitgel 5 alinea 2 per finanziair la gulivaziun da las resursas;
- b) la procentuala per la dotaziun minimala cun resursas da las vischnancas cun paucas resursas tenor l'artitgel 6 alinea 3;
- c) il volumen total per la gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas e da scola tenor l'artitgel 7. Quest volumen importa 70 fin 100 pertschient dals meds finanzials per la gulivaziun da las resursas;
- d) il volumen total per la gulivaziun individuala d'inegualtads per grevezzas spezialas tenor l'artitgel 9.

Art. 12

Repartiziun dals
meds finanzials

¹ La regenza fixescha la repartiziun da las contribuziuns sin las vischnancas, e quai per la gulivaziun da las resursas, per la gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas e da scola e per la gulivaziun individuala d'inegualtads per grevezzas spezialas. Sia decisiun è definitiva.

² Las calculaziuns sa basan sin las datas las pli novas che stattan mintgamai a disposiziun.

³ Las contribuziuns da la gulivaziun da las resursas e da las grevezzas geografic-topograficas e da scola vegnan pajadas a las vischnancas senza esser liadas ad in intent. Ils meds finanzials da la gulivaziun da las grevezzas pervia dal factur "quota da scolaras e scolaras" tenor l'artitgel 7 alinea 5 ston vegnir quintadas vitiers al sector da la scola populara.

Art. 13

Pajaments
parzials

¹ Il chantun paga a las vischnancas las contribuziuns per la gulivaziun da las resursas e per la gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas e da scola en dus pajaments parzials da medema grondezza mintgamai il zercladur ed il december. Exceptadas da quai èn las contribuziuns tenor l'artitgel 7 alinea 5.

² Las vischnancas cun bleras resursas ston er pagar lur contribuziuns a la gulivaziun da las resursas en dus pajaments da medema grondezza mintgamai il zercladur ed il december.

Amtliche Publikationen

Art. 14

¹ Las vischnancas che fusiuneschan survegnan contribuziuns da promoziun. Contribuziuns per promover fusiuns da vischnancas

² Talas contribuziuns da promoziun pon er vegnir pajadas per projects e per studis.

³ La regenza fixescha ils criteris e l'import da las contribuziuns da promoziun.

⁴ Il cussegl grond concluda ils credits necessaris en atgna cumpetenzza.

V. Prescripziuns d'execuziun

Art. 15

Ils posts da servetsch chantunals e las vischnancas coopereschon per elavurar las basas da datas ch'èn necessarias per exequir questa lescha. Obligaziun da cooperar

Art. 16

¹ La regenza fa periodicamain in'analisa cumplessiva da l'execuziun e da l'efficacitad da la gulivaziun da finanzas e da grevezzas sco er dal svilup da las fusiuns da vischnancas. Analisa da l'efficacitad

² Ella orientescha il cussegl grond en ina furma adattada davart ils resultats e propona en cas da basegn da prender mesiras per meglierar la gulivaziun da las resursas e da las grevezzas.

VI. Disposiziuns finalas

Art. 17

¹ Cun l'entrada en vigur da questa lescha vegnan abolidas la lescha davart la gulivaziun da finanzas intercomunala dals 26 da settember 1993 ¹⁾ sco er la lescha davart la gulivaziun da grevezzas per prestaziuns socialas determinadas dals 12 da zercladur 1994 ²⁾. Aboliziun e midada da relaschs

² In onn avant l'entrada en vigur da questa lescha vegn midada la lescha davart la gulivaziun da finanzas intercomunala dals 26 da settember 1993 sco suonda:

- a) artitgel 3 alinea 1 literas a, b, d ed e sco er alineas 2 e 3
aboli
- b) artitgel 8 alineas 2 e 3
aboli
- c) artitgel 9
aboli

¹⁾ DG 730.200

²⁾ DG 546.300

Amtliche Publikationen

- d) artitgel 11
aboli

Art. 18

Disposiziuns
transitoricas
1. bilantscha
globala da la GF

¹ Las consequenzas finanzialas da la refurma da la GF per las singulas vischnancas vegnan resumadas en ina bilantscha globala (bilantscha globala da la GF).

² La bilantscha globala da la GF resguarda:

- a) la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas;
- b) la nova repartiziun da la finanziaziun tranter il chantun e las vischnancas en las incumbensas comunablas vertentas sin fundament da la lescha generala davart la refurma da la GF e sin fundament da l'ordinaziun generala da la refurma da la GF.

³ Per il quint current sa basan las calculaziuns sin la media dals onns 2010 e 2011. Per las investiziuns vegni sa basà sin la media dals onns 2006 fin 2011.

Art. 19

2. gulivaziun
limitada pervia da
la midada dal
sistem

¹ A las vischnancas cun paucas resursas che han in pe da taglia mesaun d'almain 105 pertschient durant ils onns 2008 fin 2012 e che han ina grevizza supplementara pervia da l'introducziun da la refurma da la GF conceda il chantun ina contribuziun da gulivaziun durant maximalmain 5 onns.

² La contribuziun da gulivaziun cumplettescha la gulivaziun da las resursas. Ella augmenta las resursas decisivas da las vischnancas pertutgadas a la limita da gulivaziun prescritta. La limita da gulivaziun correspunda l'emprim onn suenter l'entrada en vigur da questa lescha a 90 pertschient da la media dal potenzial da resursas da tut las vischnancas (valur d'index da 90 puncts). La limita da gulivaziun sa reducescha durant ils onns suandants per annualmain 5 puncts procentuals.

³ La bilantscha globala da la GF è decisiva per la dimensiun da la grevizza supplementara che resulta tras l'introducziun da la refurma da la GF.

⁴ Las vischnancas vegnan divididas en 2 gruppas a norma da la grevizza supplementara per abitanta u abitant. Las vischnancas da la gruppa 2 survegnan ina contribuziun reducida per 50 pertschient. Per tut las vischnancas vegn gulivada la grevizza supplementara maximalmain tenor la bilantscha globala da la GF. L'attribuziun da las vischnancas en 2 gruppas da gulivaziun è fixada en l'aggiunta a questa lescha.

Art. 20

3. supplements or
da la finanziaziun
vertenta

Ils supplements concernent la taglia supplementara, concernent las contribuziuns da finanziaziun dal chantun e da las vischnancas sco er concernent la quota vi dal retgav fiscal da las societads da domicil e da

Amtliche Publikationen

holding e da las fundaziuns da famiglia vegnan scuntradas sur la finanziaziun speziala "gulivaziun da finanzas".

Art. 21

Sche prestaziuns ch'èn vegnidas furnidas tranter il chantun e las vischnancas en ils champs d'incumbensa ch'èn pertutgads da la refurma da la GF n'èn betg anc vegnidas pajadas fin il mument che questa lescha entra en vigur, vegnan ils pajaments da questas prestaziuns quintads giu e pajads tenor il modus vertent.

4. quintar giu
pajaments
posterius

Art. 22

¹ Las contribuziuns chantunalas ch'èn pertutgadas da la refurma da la GF, che van a favur da las instituziuns ch'èn responsablas per la scola tenor la lescha da scola e che valan per l'onn da scola vertent il mument da l'entrada en vigur da la lescha generala davart la refurma da la GF, vegnan pajadas per la perioda da mez avust fin la fin da december tenor il dretg vegl.

5. limitaziun da
las contribuziuns
a scolas

² Las contribuziuns communalas a las scolas professiunalas spezializadas extrachantunalas tenor la lescha davart la furmaziun professiunala e davart purschidas da furmaziun cuntinuanta che valan per l'onn da scola vertent il mument da l'entrada en vigur da la lescha generala davart la refurma da la GF, vegnan pajadas per la perioda da mez avust fin la fin da december tenor il dretg vegl.

³ Las contribuziuns chantunalas a las scolas medias tenor la lescha davart las scolas medias che valan per l'onn da scola vertent il mument da l'entrada en vigur da la lescha generala davart la refurma da la GF, vegnan pajadas per la perioda da mez avust fin la fin da december tenor il dretg nov.

Art. 23

Per quant che la refurma da la GF abolescha la basa giuridica per pajar contribuziuns d'investiziun a vischnancas, vegnan garantidas e pajadas contribuziuns mo pli per quels projects, per ils quals ina dumonda da contribuziun che correspunda a las directivas da l'uffizi cumpetent è vegnida inoltrada avant l'entrada en vigur da questa lescha e per ils quals ils rendaquints da las investiziuns realisadas èn vegnids suttaless fin il pli tard a la fin da l'onn 2019. Pretensiuns sin basa da garanzias da contribuziun per ovras publicas en connex cun fusiuns da vischnancas vegnan indemnissadas senza restricziuns.

6. obligaziuns
da contribuziun
pendentas

Art. 24

La regenza fixescha il termin che questa lescha entra en vigur. Ella po metter en vigur retroactivamain l'artitgel 17 alinea 2, il pli baud per il 1. da schaner 2014.

Entrada en vigur

Amtliche Publikationen

Agiunta

(art. 19 al. 4)

Questa agiunta sa basa sin la bilantscha globala da la GF.

Sa basond sin l'artitgel 19 alinea 4 han las vischnancas qua sutvart il dretg d'ina gulivaziun limitada:

1. Las vischnancas cun ina grevezza supplementara tenor la bilantscha globala da la GF da passa 300 francs per abitanta u abitant han il dretg da 100 pertschient da la contribuziun da gulivaziun tenor l'artitgel 19 alinea 2.
Almen
Küblis
Luzein
Masagn
Razén
Roten
Trun
Verdabbio
2. Las vischnancas cun ina grevezza supplementara tenor la bilantscha globala da la GF da 100 fin 300 francs per abitanta u abitant han il dretg da 50 pertschient da la contribuziun da gulivaziun tenor l'artitgel 19 alinea 2.
Fideris
Mundaun
Pasqual
Saas
Sagogn
Schmitten
Surava
3. Per vischnancas che fusiuneschan, croda davent la gulivaziun limitada suenter la fusiun.

En num dal cussegl grond

Il president: *Hans Peter Michel*

Il chancelier: *Claudio Riesen*